

הלכות שבת סימן רמד

באר הגולה 10

(כל בו): ג' יאם בנו איננו יהודים לישאל בית בשבת (יט) באסור, (ו) (כ) נכון להחמיר (כא) שלא יפסד בו: הגה מיהו, אם התנה ישראל עם אינו יהודי שלא לעשות לו מלאכה בשבת, *והאינו יהודי עשאה (כב) בעל-כרחו למהר להשלים מלאכתו, אין לחש (מדרכי ריש פרק מי שהפך ורבינו ירוחם וכו', ועין לקמן סימן תקמג): ד המלאכת פרהסיא, אפילו במשולטין, בגון ספינה (כג) הירועה לישאל, *דינה כמו מלאכת מחבר: ה יאם שבו אינו יהודי לשנה או לשנים (ד) [1] (כד) שיתכתב לו (כה) או שיארג לו בגד, הרי זה בוחב ואורג בשבת, באלו קצין עמו שיתכתב לו ספר או שיארג לו בגד, שהוא עושה בכל עת שירצה. והוא,

באר היטב

(1) נכון להחמיר. ופ"ח כתב דקבלנות יש לסמוך על ר"ת ומתיר בדיעבד, וה"ה כשתקן האבנים דמתיר לשקעם, מ"א ט"ז. ונכס' אליהו רבה הוכיח ממשמעות הדין דנכון להחמיר בדיעבד ש"ע: (1) שיתכתב לו. זהו דעת הרמב"ם. ונ"ל פננת הרמב"ם, כדרך השנים שיש להם סופר מיוחד ששכל עת שצריך השר לכתב מחיב לו לכתב ובעת שאין צריך יושב בטל, לכן מתיר לכתב בשבת, שהוא עושה בכל עת שירצה, שהרי הישראל אינו אומר לו לעשות בשבת ואם רצה עושה למחר ואין הישראל מרויח במה שעושה בשבת. והיש מי

שערי תשובה

[2] שיתכתב לו. עכ"ט. וכתב בגו"ב מהדורא תניא ששאל מגביר א' הישב באמ"ט אם יוכל לעשות חותם שייכל לדפס בו דגמת חתימתו ממש וביד השבת צוה להדפיס חתימתו על התבנים שהוא צריך לחתם, ואמר לו. ונ"ש מ"ש בענין כתב שלום. ובשורית הרמב"ם. ונ"ל פננת הרמב"ם, כדרך השנים שיש להם סופר מיוחד ששכל עת שצריך השר לכתב מחיב לו לכתב ובעת שאין צריך יושב בטל, לכן מתיר לכתב בשבת, שהוא עושה בכל עת שירצה, שהרי הישראל אינו אומר לו לעשות בשבת ואם רצה עושה למחר ואין הישראל מרויח במה שעושה בשבת. והיש מי

באר הגולה

בזה ולא בדעת הטור, וכן מוכח מהג"א בבאור: * והאינו יהודי עשאה בעל-כרחו. עין במשנה ברורה סוף סעיף קטן כב במה שהבאנו בשם האליה רבה והסבירו טעמו, ודנה לה להטבות מתחלה. ולקאורה נ"ש להביא ראה מעבודת-גלולים כ"ב, ומשמע שם דרך לרבי שמעון בן אלעזר אמרין לה לאיני יהודי וצוית, אבל לרובן שמעון בן גמליאל אינו יהודי לא צוית, ולכן אומר שם להשכיר לו מרחצו בתחלה, שבוודאי לא ישמע לו אחר כך בשיאמר לו שלא יחממו בשבת; ואם-כן הכי נמי לענין קבלת פשע במה שלא התנה מתחלה עמו, דלכסוף לא צוית. וכן משמע מרש"י מוד"ק קטן י"ב ע"א דפרש דמקביל קבלת בתוך התחום אסור, הינו שאסור לתנו לו בקבלת כי עבדי לה בשבתא, אלא לא ימכור על מה שיתקנו אחר כך, אם לא שיתנה עמו מתחלה, והוא גם לרש"י בנדרא שרי. זהו בארנו סברת אליה רבה. ומכל מקום לדינא צריך עיון. דמהרש"ם [וכן מהש"ס] צריך שהעתיקו דבריו בסעיף א' משמע דקבלת מותר למסר לו לכתחלה, אלא דקשאי' יום-שבת ימחצו ולא יחצו לעשות מלאכה, ובענין מרחצו גם הרמב"ם כתב דאסור להשכיר לו, כלשון דגמרא, ועל-כרחו צריך למלך, דלענין מרחצו שהוא שכור לאינו יהודי לגמרי סבירא לה לבן שמעון בן גמליאל דלא צוית לנו לשבת ביום השבת. מה שאין כן בקבלת: * דינה כמו מלאכת מחבר. עין בסימן רנב סעיף ג' דכתב שם המחבר על דין זה: יש להחמיר ולאסור, משמע דלא מדינא כתב כן, והוא סותר להך דהכא: כן כתב מהג"א אברהם בסימן רנב סעיף קטן י'. וגם הג"א בבאור שם כתב דסותר להך דהכא. ולדינא משמע מאחרונים (הה"ש והגר"ז והח"א) דתפסו להך

רק משום מראית עין⁽¹⁾, דבאמת אדעתה דנפשה עבדי, וכו'; אבל אם היו שכיריים, דמדינא אסור, יש בזה אסור מצד הדין בדיעבד ולא נכון⁽²⁾ בלבד, כן כתב מהג"א אברהם, וכן מוכח גם-כן דעת ה"ח לענין שכיריים, וכן כתב מה"ר אדם, דבשכיריים אסור מדינא בענין זה שהוא מלמא דפרהסיא - לו לעולם, ולאחרים בכדי שיעשו, וכמו לקמן בסימן שכה סעיף יד, עין שם. (כא) ויש מקלין, דאף בכהאי גוונא אינו אסור מדינא כי אם בכדי שיעשו. ועין לקמן בסימן שכה סעיף יד שם במשנה ברורה: (כב) נכון להחמיר. והאחרונים (כג) כתבו, דבדיעבד יש לסמוך בקבלנות על דעת רבנו תם ומתיר לומר בו אפילו לעצמו, וכן בסתות האבנים ותקון הקורות אם היה בקבלנות, יש להמיר בדיעבד לשקעם בבנין: (כא) שלא יפסד בו. לו לעולם, (כג) ואפילו אחרים⁽³⁾. (כד) אבל מכל מקום מתיר להנות ממנו ולמכרה לאינו יהודי: (כב) בעל-כרחו. רוצה לומר, שעבר על תנאו שהתנה עמו מקדם, על-כן אין לו לחש לזה, דהינו שאין צריך אפילו למחות לו עוד בעת שעושה המלאכה [כן מוכח במדרכי ריש פרק מי שהפך ורבינו ירוחם וכו', שהבאנו בבית-יוסף לקמן, וכן מוכח בבאור הג"א]. ועין במגן-אברהם ששקפוק מאד בדין זה, (ס) דכיון שהוא מחבר והיו מלמא דפרהסיא איבא חשדא דרואים שלא ידעו שהתנה, וכן באליה רבה נחמשה על עקר הדין של המדרכי, ועל-כן אין להקל בזה, אלא (כז) יראה למחות לו ולמנוע מפעולתו. וכתב האליה רבה, דמכל מקום נראה שאין צריך לדון בזה, אלא צריך לפזר מפותיו כדי שישקעו⁽⁴⁾, ונראה ששעמו דפשע, דנהו לה להטבות מתחלה⁽⁵⁾, (כו) וצריך עיון לדינא: ד (כג) הירועה לישאל. אין מירי שעושה אותה ברשות ישראל, דאי הכי אפילו היה דינו רק במשולטין דעלמא גם-כן היה אסור, כדמוכח בסימן רנב סעיף ב' דאף במשולטין אסור אם עושה אותה ברשות ישראל, אלא מירי שלא בביתו. ועין במגן-אברהם ושארי אחרונים, דדוקא אם עושה את הספינה במקום גלוי ומפרסם, דאם בצנעה אין להחמיר בה, כדמוכח בסימן רנב סעיף ג': ה (כד) שיתכתב לו. כתב מהג"א אברהם: פננת הרמב"ם, כדרך השנים שיש להם סופר מיוחד או מיט מיוחד, ששכל עת שצריך השר לכתב מחיב לו לכתב, ובעת שאין צריך לו יושב בטל, ולכן מתיר לכתב או לארג בשבת, שהוא עושה בכל עת שירצה, שהרי הישראל אין אומר לו לעשות בשבת⁽⁶⁾, ואם רצה עושה למחר, ואין הישראל מרויח במה שעושה בשבת, אלא אם שכרו לארג לו תמיד בשנה זו או לכתב לו תמיד, אסור אף להרמב"ם לכתב לו בשבת, אף שאין מוקדקק עליו על בטול איזה יום, מכל מקום הרי מרויח הישראל בעשייתו. ומה"ש משמע (כט) דגם בכהאי גוונא חשוב להרמב"ם קבלנות, כיון שאינו מקפיד עליו אם יבטל איזה יום, דאם הוא מקפיד עליו שלא יבטל איזה יום בטל אסור לכלי עלמא, דהינו כאלו צוהו לעשות ביום השבת. עוד כתב מה"ש, דאם שכרו לגמור ספר או בגד תוף אותו זמן, (ל) הוא כמקפיד, והינו כשירידיע דאי אפשר לגמור אם לא שיעשה גם בשבת, ואף שאם יאגס עצמו ויבטל בלילה יוכל לגמור בחל, אף-על-פי-כן הרי זה כמצינה לו לעשות בשבת [כן באר הפריימגדים פננתו והסכים עמו ג"ד האליה רבה]: (כה) או שיארג לו, הרי זה וכו'. כן צריך לומר:

שער הציון

(כא) כן משמע מ"ש בסעיף זה, דתפסו וכתב דאפילו נעשה באסור גמור אין אסור מדינא רק נכון להחמיר, וההיא דשכ"ה סעיף יד, התם משום דגנאי הוא שיקבר בקבר מפרסם שנתחיל בו שבת בשבילי, וכמו שכתב מה"ש שם באות יג ונוטשה שם מדעת מהג"א אברהם בשם הרמב"ם דהוא הדין בכל פרהסיא בשם ת"י, וכן משמע קצת דעת האליה רבה בסימן זה: (כב) הם ה"ח בתחלת סימן רמד וה"ש והמירא דרש"א: (כג) מגן-אברהם: (כד) אליה רבה וימי' אדם בדיעבד השלחן-ערוך, ונפקא-מנה מזה לדין לענין שכיריים גבי אחרים: (כה) עין באליה רבה שדעתו דמשולטין בבית ישראל דינו כקרקע: (כו) ששט דבמחאה לכלי עלמא מהני אפילו בקרקע, דמאי הנה לה למעבד. ולא הקשה מהג"א אברהם אלא משום דבאורו הוא כמו שפרשנו, וכמו שכתב מהג"א אברהם בעצמו לקמן בסימן תקמג סעיף קטן י': (כז) עין באור הלכה: (כט) וכן כתב מה"ש אדם: (לט) וכן משמע מאליה רבה בה"ש: (ל) ולא המיר הרמב"ם אלא כשאין עליו לגמור המלאכה ואין מקפיד על בטולו: תרגום: 1 משנר, משנה.

הלכות שבת סימן רמד

ביאורים ומוספים

[משנב"ס"ק יט]

הינה, שהיה בקבלת וכתובת התחום, דהוא אסור רק משום מראית עין⁽¹⁹⁾.

האש סמוך לביתו, הפך ה' יתברך את הרוח וניצל ביתו, והוסיף, שאם זה שכר בעולם הזה, על אחת כמה וכמה גדול שכר בעולם הבא.

19) ואף כשנבנה רק מקצת הבית בשבת, כתב בשו"ת האלף לך שלמה (ח"א סי' צו) שאסור, כיון שטעם האיסור הוא משום קנס, וכמו בשאר מלאכה שנעשתה בשבת, ולא שייך בזה ביטול ברוב, אף כשרוב הבית נבנה בחול. והוסיף, שזו גם כוונת השו"ע, שהרי לא יתכן שנבנה כל הבית ביום אחד, ואף על פי כן אסר השו"ע ליהנות מבית זה.

ובית שנבנה בשבת על ידי ישראל, כתב בשו"ת אגרות משה (ארי"ח ח"ד סי' סט אות ה') שלכאורה יש לאסור ליהנות ממנו, ואף שמבואר בשו"ע לקמן (סי' שיח ס"א) שבמעשה שבת שנעשה על ידי ישראל אין צריך להמתין במוצאי שבת 'בכדי שיעשו', וזהו קל דינו ממלאכה שנעשה על ידי נכרי, מ"מ כיון שנעשה האיסור בפרהסיא, יתכן שיש להחמיר בנבנה על ידי ישראל כמו בנבנה על ידי נכרי, שיאסר אף לאחר שיעור 'בכדי שיעשו', ונשאר בצ"ע לדינא.

מאידך, בשו"ת שבט הלי (ח"ד סי' לא ס"ק ג) כתב, שהאיסור ליהנות מדבר שנעשה בפרהסיא הוא דוקא בדבר הנעשה על ידי נכרי, אך בנעשה על ידי ישראל הדין קל יותר, אלא שלמעשה יש להחמיר בזה, משום שמומר לחלל שבת דינו כנכרי לענין זה. וסוכה שנבנתה בשבת על ידי ישראל, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שאין להיכנס אליה לשם קיום מצות סוכה, ואף אם אין לו סוכה אחרת.

[משנב"ס"ק כא]

נאפלו אחרים⁽²⁰⁾.

20) ואף שלגבי נכרי שחפר קבר בשבת עבור ישראל, כתב השו"ע לקמן (סי' שבה סי"ד) שמותר לישראל אחר להקבר בו, ביאר המג"א (כאן ס"ק יא) שכל זה דוקא כשחפר הנכרי את הקבר מעצמו, ולא צידדו הישראל לעשותו, אבל כאן שנעשה בציווי הישראל, יש להחמיר לאסור אפילו לאחרים.

[משנב"ס"ק כב]

אלא צריך לפזר מקעותיו כדי שיפסקו⁽²¹⁾, ונראה שטעמו דפ"ש, דהנה לה להתנות מתחלה⁽²²⁾.

21) ולענין שכרו של העושה כן, הביא הכף החיים (ס"ק לח) מעשה שהיה בעשירי שפזר ממון רב כדי שלא להניח לגוי לבנות את ביתו בשבת, ויהי היום ופרצה שריפה גדולה בעיר, ובהגיע

22) ומי ששכר קבלן יהודי והתנה עמו שיבנה עבורו רק בחול ולא בשבת, ועבר הקבלן על התנאי ושכר נכרים שכירי יום שעבדו בשבת, כתב בשו"ת אגרות משה (ארי"ח ח"ג סי' לה), שכיון שיש בכך הפסד, וגם לא עבר בעל הבית על איסור 'לפני עור', שהרי הזהירו שלא יעבוד בשבת, מותר לו להיכנס לגור בבית, אך ימנע עד שיעברו ימי חול 'בכדי שיעשו', ואף באופן שעבר בעל הבית על 'לפני עור', כתב שם שמי"מ אין בכך סיבה לאסור לגור בבית, ובפרט בזמנינו שרוב האנשים בתים בקבלנות ולא על ידי שכיר יום.

וכשבעל הבית התנה עם הפועלים שלא לעבוד בשבת, אלא שמסופק אם הזהירים די הצורך, וחושב שאולי יכול היה לנסות לשכנעם יותר שלא יעבדו בשבת, ואולי היו שומעים לו, כתב בשו"ת שבט הלי (ח"ט סי' קל) שאין בדינו להחמיר מספק, כיון שעצם הלכה זו אינה מעיקר הדין, אלא שנכון להחמיר.

[משנב"ס"ק כד]

שהיה הישראלי אין אומר לו לעשות בשבת⁽²³⁾ וכו', ואין הישראלי מריות במה שיעשה בשבת⁽²⁴⁾.

23) ועורך דין ישראל שיש לו מזכיר נכרי שעושה עבורו בשבת את כל המוטל עליו, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' כא) שאפילו כשאינו מצה לו במפורש לעשות בשבת, הרי זה אסור, משום שנחשב כשליח הישראלי.

24) ופועל נכרי שעובד אצל ישראל, ומוטל עליו לעבוד מספר שעות במשך השבוע, ורוצה לעבוד את חלקו בשבת, צידד בשו"ת שבט הלי (ח"ה סי' כז) שכיון שאין לבעל הבית שום ענין שיעבוד דוקא בשבת, ואף אין לו רווח מכך, הרי זה מותר, משום שהגדרה של 'קבלן' ושכיר יום' לענין מלאכת שבת תלויה במלאכת הנכרי אם עושה אותה לטובת עצמו או לא, וכיון שבאופן זה עושה הנכרי את המלאכה בכל עת שירצה, ואין הישראלי מרויח מפעולתו בשבת, מותר הדבר אף שהוא בשכירות. ואף הראב"ד (פ"ו מהל' שבת ה"ב) שחולק על הרמב"ם שם, וסובר שאין דינו כקבלנות, אין זה אלא משום שהישראל מרויח מעבודת הנכרי בשבת, שעל ידי כך הנכרי פנוי לעמוד לרשות הישראלי, או שנהנה הישראלי במה שממנה את מלאכתו, אבל לולי כן גם לדעת הראב"ד אין איסור בדבר, אף שהנכרי הוא שכיר.

הלכות שבת סימן רמד

ביאורים ומוספים

ומי שעסקיו גדולים ורוצה להשיג רווחים נוספים מפעילות עסקיו ביום השבת, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ג סי' כג) שאינו בכלל היתר זה, משום שלא הותר הדבר אלא לאדם שלולי זה יפסד ממנו וישבר מטה לחמו, והוסיף, שברוק ומנוסה שמי שמחפש היתרים בנוגע לשבת קודש, לבסוף מפסיד.

28) וטעם הדבר שצריך שיוציאום מרשותו מבעוד יום, כתב לקמן (סי' רנב ס"ק ט) שהוא כדי שלא יחשדוהו שצוה בשבת להוציאם לחוץ, ולפי זה בעיר המוקפת חומה או במקום שיש בו עירוב, מותר להוציאם אף בשבת, משום שבאופנים אלו אין איסור הוצאה. וטעם נוסף כתב שם, שהוא משום שמה יחשדוהו שמכר לו בשבת, ולטעם זה כתב שיש להוציאם גם במקום שיש בו עירוב או בעיר שמוקפת חומה. וסיים, שהסכימו האחרונים שיש להחמיר בדבר אפילו בעיר מוקפת חומה שהנכרי גר בה.

[שעה"צ ס"ק לב]

שפירצו אינו ברור, שפליגי בפלגמא בסימן שלד סעיף ב, ע"ש. וטעם הפגן-אבדקם, דהקא מתר²⁹.

29) ולגבי מסעדה שהחמנו אליה יהודים מערב שבת כדי לאכול שם סעודת שבת, ומכיון שהמסעדה פתוחה נכנסים גם נכרים לאכול בה ומוכרח להאכילם, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ב סי' סד) שמדברי השעה"צ אלו משמע שטעם המג"א הוא העיקר, ולכן אסור לשכור נכרי לקבל מהם כסף, וכן אסור להעסיק פקיד נכרי שיקבל שכרו לפי אחויהם ממה שימכור, משום שבאופן זה לא שייך בזה טעמו של המג"א, שהרי לא ישתקעו נכסיו ביד הנכרי אם לא ימכור בשבת.

[משנ"ב ס"ק כח]

דחישנאל מריח כמה שעושה בשבת²⁵.

25) ומטעם זה, נכרי שתפקידו לשטוף כלים של ישראל במוצאי שבת, ורוצה לשוטףם בשבת ולחמם מים לשם כך, הורה הגרש"ז אדערבך (שש"כ פליא הע' לא) שאם כוונתו בחימום המים כדי שלא יהיה לו קר בידיו, הרי זה מותר, אך אם עושה זאת כדי שירד השומן בקלות מהכלים, הרי זה אסור, שנמצא הישראל נהנה ממלאכת הנכרי בשבת בכך שכליו נקיים יותר.

[משנ"ב ס"ק ל]

דלתקן השפחה בגדיה, לכלי עלמא מתר בבית בעל-הבית, שהוא נכר שפלאכת עצמה היא עושה²⁶.

26) ושפחה המדליקה נר כדי לשטוף כלים, כתב לקמן (סי' רעו ס"ק כז) שכיון שאין גוף הישראל נהנה מהדלקת הנר, אלא מכך שכליו מודחים, והדלקת הנר נעשית לצורכה, שהרי חייבת היא להדיח את הכלים, מותר לישראל לאחר מכן להשתמש באור נר זה לצרכי גופו.

[משנ"ב ס"ק לב]

דאפלו באפן זה שרינן על-ידי אינו יהודי משום פסידא²⁷ וכו', ויוציאום מרשותו מערב-שבת²⁸.

27) והיתר זה של 'משום פסידא', כתב בשעה"צ לקמן (סי' רמה ס"ק יב) בשם הט"ז, שהוא רק בעסק גדול, שבאופן זה אדם בהול על ממונו.

הלכות שבת סימן רמז

באר הגולה 1

ז הרב המגיד שם
בשם המשפחה
ח הרב אבירם שם
ט מרדכי פרק קמא
דשבת בשם רבינו
פאר

(כו) שלא יחשב עמו יום יום ולא יעשה המלאכה (כו) בבית ישראל. (כח) *ויש מי שאסור בשוכר אינו יהודי לזמן: הגה ודוקא ששכרו (כט) למלאכה מיוחדת כגון בגד לארג או ספר לכתב, אבל כששכרו (ל) לכל המלאכות שיצטרך תוך זמן השכירות, (ס) *לכלי עלמא אסור (בי), *וכמו שיתבאר סוף סימן רמז: 1. טיהודי הקונה מכס (לא) ומשכיר לו אינו יהודי לקבל מכס בשבת, מותר (לב) אם הוא (ט) בקבלתו, דהינו שאומר לו לקשתגבה מאה דינרים (לג) אתן לך כך וכך: הגה וכן יוכל להשכיר המכס לכל

שערי תשובה

בית אפרים חלק אה"ע מכאן בענין זה באר: [ט] בקבלתו. עכ"ט. וכתב בפנים מאירות ח"א סימן לח: שוכרי אוראנ"ש קונציו"ס מן השור דהינו לחפור עפר ולהחזיק ממנו בנזל ושורפים נעורפים העפר בתורים אש תמיד תוקד, וכתב שלענין העפר יש היתר בקבלתו. דהינו מעשר גליות עפר אמן לכן כך וכן, אבל בהתפת העפר אין היתר אלא שיקבר קדם שבת לאינו יהודי כל חתיכות הגוללות בסוף קצוב והפועל יעשה לעצמו החתיכות הקטנות בשבת בפרעון חובו, וישות בידו ישאל שוקח אח"כ בפרעון חובו החתיכות קטנות שראויים למכר בשוק, וכן בהתוך זכויות בהיט יזכר קדם שבת כל מה שיש לו בהיט דאז בדידה טוח, ואחר שבת יקבל הישראל הזכיות שיש הפועל בדמי הסוכר, ע"ש. ועין באש"ל אברהם בשם חז"ל ליהושע, ועין לעיל סימן רמז סי"ג. וכתב בדבר שמא לא יסמן קלב על בנין פילאטו, דהינו חבור פלים ונגללים שהאנשים טווים ושוררים את הקשי ופועלים שירים מתעסקים בו והבית של ישראל,

באר הגולה

דהכא לעקר, וכן משמע שם במגן אברהם גופא, עין שם: * ויש מי שאסור. עין באלה רבה שדעתו להורות כהדעה הראשונה, ומכל מקום לכתחלה טוב ונכון לצאת גם דעתו, שכן גם המגיד משנה נשאר אצלו דין של תרומה בציור עיניו, וגם הלבוש כתב דמסתבר דעת הרמב"ם, אלא דמשמע דלבוש מפרש פלגתיהו בדעת הש"י: ונראה דבאפן שמיני המגן אברהם, לכלי עלמא מותר לדעת הלבוש: * לכלי עלמא אסור. הגה אף שנגשם על זה "בית יוסף", המענין בבית יוסף גופא נראה דלא פסיקא אלא בזה, רק דעת הרמב"ם בעצמו כן. וכן כתב בגמול מרובה: * וכמו שיתבאר סוף סימן רמז. הינו בסעיף ו שם, דאם היה שכיר שנה אסור לשלוח ערב שבת באגרת, דאם היה מחשיב קצצין, גם בערב שבת הנה מותר, כמו שכתב שם בסעיף א. ומכל מקום אינו מושב, דאם היה חושב המסחר דבר זה לא קצצין, גם בדין זה הנה אסור לדעתו בסעיף א. עין שם, ועל כרחו דהשלוחן צריך מסתפק בזה ולקח צדד להקל על כל פנים שלא בערב שבת, וסמך

הישראל במלאכת האיני יהודי בשבת, ולכן אפלו אם לא יחשב עמו יום יום אסור: (ל) לכל המלאכות. ומשעם זה יש למחות בידי השפחות כשעושים מלאכת אדונייהן בשבת, אפלו כשעושים שלא בבית ישראל ושלא בצור בעליהן, דהא הם שכורים לכל המלאכות: וכל שכן כשעושים בבית ישראל, דהא אסור אפלו בשכור למלאכה מיוחדת, וכנ"ל. ועין בט"ז סעיף קטן א דמביא בשם רבנו שמחה, דהוא אסור להשפחה אפלו לעשות מלאכת עצמה בבית בעליה, והשעם, מפני הוראים שלא יאמרו מלאכה של ישראל היא עושה. והאליה רבה הביא בשם ספר התרומה דמלאכת עצמה מותר, ודעתו שגם רבנו שמחה מודה לזה, עין שם בדבריו. והפרי מגדים ישב דיברי הש"י, עין שם. ועין בספר ח"א אדם כלל סד, דלתתן השפחה בגניה, לכלי עלמא מותר בבית בעליה, שהוא נכר שמלאכת עצמה היא עושה⁽²⁶⁾, ועין שם עוד מה שכתב בענין זה, ועין מה שכתבנו בסעיף קטן לה: 1 (לא) ומשכיר לו אינו יהודי. הלשון אינו מדויק, כי הפתח הוא ששוכר את האיני יהודי [אחרונים]: (לב) אם הוא בקבלתו. דאז שרי מדינא, כמו בעורות לעקבן בריש סימן נב, דמותר לתן לו קדם שקיעת החמה אם הוא בקבלתו, משום דאדעתא דנפשה קעביי. ואף על גב דאסור שם לקבוע לו מלאכתו בשבת, ועוד, דהוי מלתא דפרהסיא, שהעסק היה ידוע לכל שהוא של ישראל, וכמו שהיה עושה האיני יהודי עמה בבית ישראל דמי, דאסור שם, מפל מקום התירו בזה משום פסידא, דאדם בהול על ממונו, ואי לא שרית לה אתי לגבות בעצמו ויבוא לידי אסורא דאורייתא, דשמוא יכתב פתקא קדוך המוכסים [בית יוסף]. ולפי זה משמע דבמקס שאין מותרין, כגון אותן שלוקחין מיני מאכל במקס, אסור אפלו על ידי אינו יהודי, דלא יבוא לידי אסור דאורייתא אפלו אי לא שרינו לה; אבל הש"י ומגן אברהם (לג) מסקי דאפלו באפן זה שרינו על ידי אינו יהודי משום פסידא⁽²⁷⁾, מיהו, בעצמו אסור לקבל אף המקס של מיני מאכל, אפלו אם לא הובא מחוץ לתחום ולא שיך בו חשש צידה ומחבר, משום "ממצוא חפצך", וכמו שכתוב סימן שו [א"ר]. יהודי ששכר בשול המלח מן השור, (לג) מותר להשכיר לו פועלים בקבלתו, שאם יעשה לו כך וכך מלח יתן לו כך וכך. ואף על פי שהפלים והעצים הם של ישראל, שרי ויכלבד (לד) שלא יביאו עצים מרשות הישראל בשבת, שכל קבלות אינה מתרת אלא אסורין כסור להם מערב שבת כל מה שרוצה למטר לצורך המלאכה, ויוציאום מרשותו מערב שבת⁽²⁸⁾. אבל אין היתר לשכר אינו יהודי על שבת וחודש, דמכל מקום מריות הישראל במלאכתו, ואין לו היתר אלא בקבלות [ח"א]: (לג) אתן לך כך וכך. דהינו שאין מוכיר לו יום השבת כלל, אלא בסתמא: אם

שער הציור

(לג) מגן אברהם: (לג) טעם הש"י, דאפלו בדרכו מקלינן על ידי אינו יהודי משום פסידא, שלא יבוא לידי אסור חמור מזה דהינו על ידי עצמו. ועין בתוספות שבת שפירצו אינו ברור, שחליי בפלגמא סימן של סעיף ב, ע"ש. וטעם המגן אברהם, דהכא מקרי⁽²⁹⁾ אפלו למאן דאית לה סימן שו סעיף ה וסעיף יט דלא שרינו שבות דשבות במקום פסידא, משום דקעניגוהו הא קמציל מידו שלא ישתקע ממונו ביד אינו יהודי: (לג) מגן אברהם בשם רש"ל. וקצר מאד בהעמקתו, דלהתוספות שבת והפחתיות השקל אין מותר בזה אלא אם כן לא קבע לו מלאכה בשבת, דכזה לא מקרי פסידא כמו לגבי מקס, עין שם ברש"ל. ומפרי מגדים משמע דהכונה שנה המגן אברהם העמקתו, וסובר דמי בזה למקס ומשום פסידא, ולידיה נראה לקבוע דאפלו אם שכרו לחוש גסרין שרי משום פסידא. ומפני ששנה אחרונים סוברים כמחש"ל, לכן העמקתי את דברי הח"א אדם לידי אף דנראה דהפרי מגדים פליג עלה: (לג) הגר"ז, וגם הוא סתם כרש"ל הנ"ל:

באר היטב

שאסור הוא הרמב"ם, דס"ל הישראל מריות במה שעושה בשבת, דשמוא יצטרך גם למתיר לכתב ולא יוכל לעשות שניהם כאחד: (ס) לכ"ע אסור. דקורב הדבר לנדאי שיצטרך למתיר למלאכה אחרת, וא"כ מריות ישראל במלאכת הנכרי בשבת, וה"ה אם שכרו לכתב לו תמיד זהו פשיטא דאסור לכתב לו בשבת, מ"א: (ט) בקבלתו. דאז שרי מדינא, ואע"ג דיש חלוק בין קבלת שאין ישראל קובע מלאכתו לא"י בשבת, כמ"ש ר"ס רנ"ב, ובמקס קובע לו דוקא בשבת, מ"מ שרי משום פסידא, ומה"ט שרינו הכא אע"ג דהוי בפרהסיא. וא"ל למה לא התירו נמי במקדחין בסי' רמז משום פסידא, דלא התירו אלא בהפסד גדול, עין ט"ז. יהודי ששכר המלח, מותר להשכיר לו פועלים בקבלת שאם יעשו לו כך וכך מלח יתן להם כך וכך, וכן, רש"ל

משנה ברורה

(כו) שלא יחשב עמו. רוצה לומר, שלא יקדקע עליו אם מבטל אינה יום ממלאכתו: (כז) בבית ישראל. דכזה אפלו קבלות גמורה אסור, כדלקמן בסימן רנב: (כח) ויש מי שאסור. הוא דעת הרמב"ם. והנה לדעת הש"י הנ"ל יתחב בשטיות טעם הרמב"ם, דסבירא לה דאף שאינו מקפיד על בטולו מפל מקום הרי הישראל מריות על ידו; ולידעת המגן אברהם הנ"ל גס"כ יתחב, דסבירא לה להרמב"ם דהישראל מריות במה שעושה בשבת⁽²⁵⁾, דשמוא יצטרך גם למתיר לכתב ולא יוכל לעשות שניהם כאחד: (כט) למלאכה מיוחדת. דכזה אפשר שלא יגיע לישראל רוח על ידיה שהיא עושה בשבת, כגון שלא יצטרך הישראל אריגה או כתיבה כלי כך. (לא) אבל אם לכל המלאכות, קרוב הדבר לנדאי שיצטרך למתיר מלאכה אחרת, ואם כן מריות

הישראל במלאכת האיני יהודי בשבת, ולכן אפלו אם לא יחשב עמו יום יום אסור: (ל) לכל המלאכות. ומשעם זה יש למחות בידי השפחות כשעושים מלאכת אדונייהן בשבת, אפלו כשעושים שלא בבית ישראל ושלא בצור בעליהן, דהא הם שכורים לכל המלאכות: וכל שכן כשעושים בבית ישראל, דהא אסור אפלו בשכור למלאכה מיוחדת, וכנ"ל. ועין בט"ז סעיף קטן א דמביא בשם רבנו שמחה, דהוא אסור להשפחה אפלו לעשות מלאכת עצמה בבית בעליה, והשעם, מפני הוראים שלא יאמרו מלאכה של ישראל היא עושה. והאליה רבה הביא בשם ספר התרומה דמלאכת עצמה מותר, ודעתו שגם רבנו שמחה מודה לזה, עין שם בדבריו. והפרי מגדים ישב דיברי הש"י, עין שם. ועין בספר ח"א אדם כלל סד, דלתתן השפחה בגניה, לכלי עלמא מותר בבית בעליה, שהוא נכר שמלאכת עצמה היא עושה⁽²⁶⁾, ועין שם עוד מה שכתב בענין זה, ועין מה שכתבנו בסעיף קטן לה: 1 (לא) ומשכיר לו אינו יהודי. הלשון אינו מדויק, כי הפתח הוא ששוכר את האיני יהודי [אחרונים]: (לב) אם הוא בקבלתו. דאז שרי מדינא, כמו בעורות לעקבן בריש סימן נב, דמותר לתן לו קדם שקיעת החמה אם הוא בקבלתו, משום דאדעתא דנפשה קעביי. ואף על גב דאסור שם לקבוע לו מלאכתו בשבת, ועוד, דהוי מלתא דפרהסיא, שהעסק היה ידוע לכל שהוא של ישראל, וכמו שהיה עושה האיני יהודי עמה בבית ישראל דמי, דאסור שם, מפל מקום התירו בזה משום פסידא, דאדם בהול על ממונו, ואי לא שרית לה אתי לגבות בעצמו ויבוא לידי אסורא דאורייתא, דשמוא יכתב פתקא קדוך המוכסים [בית יוסף]. ולפי זה משמע דבמקס שאין מותרין, כגון אותן שלוקחין מיני מאכל במקס, אסור אפלו על ידי אינו יהודי, דלא יבוא לידי אסור דאורייתא אפלו אי לא שרינו לה; אבל הש"י ומגן אברהם (לג) מסקי דאפלו באפן זה שרינו על ידי אינו יהודי משום פסידא⁽²⁷⁾, מיהו, בעצמו אסור לקבל אף המקס של מיני מאכל, אפלו אם לא הובא מחוץ לתחום ולא שיך בו חשש צידה ומחבר, משום "ממצוא חפצך", וכמו שכתוב סימן שו [א"ר]. יהודי ששכר בשול המלח מן השור, (לג) מותר להשכיר לו פועלים בקבלתו, שאם יעשה לו כך וכך מלח יתן לו כך וכך. ואף על פי שהפלים והעצים הם של ישראל, שרי ויכלבד (לד) שלא יביאו עצים מרשות הישראל בשבת, שכל קבלות אינה מתרת אלא אסורין כסור להם מערב שבת כל מה שרוצה למטר לצורך המלאכה, ויוציאום מרשותו מערב שבת⁽²⁸⁾. אבל אין היתר לשכר אינו יהודי על שבת וחודש, דמכל מקום מריות הישראל במלאכתו, ואין לו היתר אלא בקבלות [ח"א]: (לג) אתן לך כך וכך. דהינו שאין מוכיר לו יום השבת כלל, אלא בסתמא: אם

